

Nr. 8 (441)
2023 m. spalio

Kaina
2 Eur

Akiratis

LIETUVOS KURČIŲJŲ DRAUGIJOS MĖNRAŠTIS

R. Puzinas: taikliais snaiperio
šūviais – į krepšinio viršūnes

ŠIAME NUMERYJE

2–3 Trumpai apie mus

PSICHOLOGAS PATARIA

4 Kaip pasitikėti savimi?

MES IR VISUOMENĖ

4–5 Tarptautinė kurčiųjų žmonių savaitė Lietuvoje 2023

LIETUVOS KURČIŲJŲ DRAUGIJOJE

6 Kaunas: atidarėme Kurčiųjų žmonių dienos minėjimų parodą

6–7 Vilnius: šventė viena, paminėtos datos – trys

7 Panevėžys: renginyje – ir svečiai iš Rygos

SPORTAS

8–9 R. Puzinas: taikliais snaiperio šūviais – į krepšinio viršūnes

MŪSŲ ŽMONĖS

10–11 J. Kont: finansinis raštingumas keičia gyvenimus

KURČIŲJŲ KULTŪRA

12 Nuo septynių kalvėlių besižvalgant

12–13 „Mimika“ – kurčiųjų padangės žvaigždė

13–14 N. Karmazienė: čia yra dalelė mano širdies

PASAULIO KURTIEJI

14–15 Vidaus erdvių pritaikymas kurtiesiems

UGDYMAS

15 Kalbų savaitė

16 Pirmosios pagalbos edukacija

16 Geometrinės figūros aplink mus

Viršelyje – Ramūno Kabelio nuotr.

Trumpai APIE MUS

Nuspręsta sukurti visoje Europoje vienodą neįgaliojo kortelę.

Tai palengvins žmonių su negalia judėjimą po visą Europą.

Neįgaliesiems bus lengviau pasinaudoti įvairiais privalumais.

Gauti nuolaidą bilietui į muziejų, sporto klubą.

Su kortele bus paprasta įrodyti,

kad žmogus turi nematomą negalią, pavyzdžiui, kurtumo.

Parengtas dokumentas „Lietuvos ateities vizija 2050“.

Jame rašoma, kokią ateitį Lietuvoje norime kurti ateinančius 30 metų.

Vizija išversta į gestų kalbą.

Viziją vertė 6 gestų kalbos vertėjai.

Su dokumentu gestų kalba

galima susipažinti „Youtube“ kanale:

<https://www.youtube.com/watch?v=pg1p35KSfhc>

Smurto tema kurtieji gali gauti

nemokamą konsultaciją

pirmadieniais 12–16 val.

Ją teikia patyrę specialistai.

Konsultacija vyksta su vertimu į gestų kalbą,

Skype kontaktu **SKPCpagalba**.

Jei reikalinga skubi pagalba,

kreiptis reikia iškart, nelaukiant pirmadienio.

Kaip registruotis, informacija –

<http://lkd.lt/nemokamos-konsultacijos-kurtiesiems-smurto...>

www.lrytas.lt parašė,

kaip atvejo vadybininkai padeda kurtiesiems,

jei yra santykių šeimoje problemų,

jei tenka ieškoti gyvenamosios vietos,

sutvarkyti sudėtingus turto reikalus.

Visi atvejo vadybininkai gerai moka gestų kalbą.

Tad susikalbėti problemų nėra.

Straipsnis „Lietuvos ryto“ portale vadinasi „Socialines krizes kurtiesiems padeda įveikti atvejo vadybininkai“.

Kurčius vaikus auginančių tėvų organizacija **PAGAVA** surengė konferenciją.

Joje aptarė kurčiųjų įtraukties į girdinčiųjų mokyklas padėtį, kalbėjo apie problemas ir ateitį.

Apie mokymąsi kartu su girdinčiaisiais pasakojo patys kurtieji.

Daugiau apie konferenciją bus kitame laikraštyje.

Lapkričio leidinyje planuojama glaustai aptarti visus konferencijoje „Įtraukusis ugdymas vaikams su klausos sutrikimais“ skaitytus pranešimus.

Jauti, kad tavo gestų kalba silpnesnė nei kitų kurčių mokinių?

Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centro mokiniai

dabar gali gauti asmeninę pagalbą, kaip patobulinti savo gestus.

Konsultuos kurčioji

Ieva Pečiulytė-Silaeva.

Klausos negalią turintis **Kęstutis Vaišnora** sako, kad jam Tarptautinė kurčiųjų savaitė svarbi kaip pagarbos parodymas žmogaus teisėms, įvairovei.

Taip pat tai yra šventė, kuri reiškia pasididžiavimą lietuvių gestų kalba, kurčiųjų kultūra. Šiemet kurčiųjų savaitė buvo švenčiama rugsėjo 18–24 dienomis. Visą Kęstučio pasisakymą skaitykite:

[https://naujienos.vu.lt/kestutis-vaishnora-apie.../...](https://naujienos.vu.lt/kestutis-vaishnora-apie.../)

Kurčiųjų draugas aktorius **Dominykas Vaitiekūnas** pakvietė į muzikinį spektaklį „Slabodkės Vyšnelė“.

Spektaklis vyks lapkričio 4 dieną 19 valandą bare „Opera Social House“ Vilniuje.

Spektaklis bus verčiamas į gestų kalbą.

Bilietus galite įsigyti:

<https://kakava.lt/.../dominyko-vaitiekuno.../6304/10581>

2024 metų rugsėjo mėnesį

Kurčių mariose

vyks 3-iasis pasaulio kurčiųjų buriavimo čempionatas.

Dėl jo susitarė atsakingi asmenys.

Juos matote nuotraukoje.

Lietuvos kurčiųjų sporto komiteto prezidentas **Edvinas Kriūnas**, Neringos meras **Darius Jasaitis** ir Tarptautinio kurčiųjų sporto komiteto atstovas **Tomasz Gumiński** sukirto rankomis dėl 2024 m. Lietuvoje vykšiančio buriavimo čempionato. Kaimynai lenkai viliasi, kad sėkmingos varžybos Lietuvoje bus lemiamu svertu, jog burės pirmą kartą suplevėsotų kurčiųjų vasaros žaidynėse, kurios 2025-aisiais vyks Japonijoje.

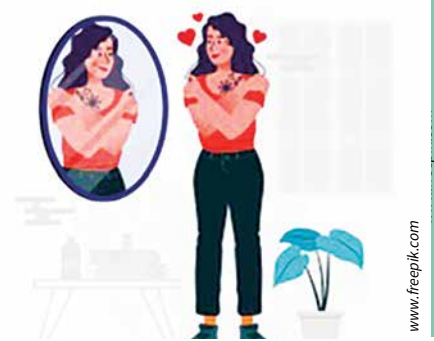
Mirė ilgametis Lietuvos kurčiųjų vyrų krepšinio treneris **Algimantas Šatas.**

Treneris kurtiesiems krepšininkams vadovavo daugiau nei 20 metų. Per tuos metus Lietuvos komanda dalyvavo net 6-iose kurčiųjų olimpinėse žaidynėse. 2013 m. Bulgarijoje ir 2017 m. Turkijoje vykusiose deflimpinėse žaidynėse A. Šato vadovaujama rinktinė iškovojo auksą, 1997 m. Danijoje ir 2009 m. Taivane – sidabrą, 2001 m. Italijoje ir 2005 m. Australijoje – bronzą. Rinktinė net tris kartus tapo pasaulio čempione. Už nuopelnus sportui, už valią ir ryžtą siekiant pergalių A. Šatas apdovanotas Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino Riterio kryžiumi, ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Riterio kryžiumi.

Kaip pasitikėti savimi?

Donata LUKOŠIENĖ
LKD psichologė

Pasitikėjimas savimi – tai žinoti,
kad man pavyks.

Nelygink savęs su kitais ir nepavydėk.

Žinok savo stiprybes ir kaip tai padeda.

Bendrauk su teigiamais žmonėmis.

Svarbu sveikai valgyti, sportuoti, medituoti,
gerai miegoti.

Maloniai kalbėk su savimi.

Pagalvok, ką šitoje situacijoje pasakytum savo draugui.

Turėk tokius tikslus, kuriuos gali pasiekti.

Jei kažkas nepasisėkė, tai normalu
ir tu gali bandyti iš naujo.

Pasitikėjimas savimi – tai žmogaus elgesys ir požiūris, kad nesvarbu kas atsitiktų, man pavyks tai išspręsti. Tai gebėjimas priimti save su savo stiprybėmis ir silpnybėmis ir rūpintis savo poreikiais. Pasitikėjimo savimi gali būti pakankamai, per daug arba per mažai.

Nepasitikėjimas savimi dažniausiai atsiranda vaikystėje, kai suaugusieji savo elgesiu ar žodžiais pasako vaikui, kad jis kažko nesusugeba, kad jis nėra pakankamai geras. Stresas ir sunkios gyvenimo situacijos, ligos taip pat gali paskatinti nepasitikėjimą savimi. O kai kurie žmonės patys labiau linkę į neigiamą mąstymą ar užsikelia sau pernelyg aukštus tikslus ir reikalavimus, kurių negali pasiekti.

Kaip pasitikėti savimi labiau?

• Nelygink savęs su kitais. Tai kelia pavydą ir jautiesi tik blogiau. Kiekvienas gyvename skirtingą gyvenimą, todėl geriau rūpinkis savo tobulėjimu ir problemomis, o ne kitų gyvenimu.

• Žinok savo stiprybes ir sėkmes. Dažnai pamirštame savo plusus ir sau bei kitiems kartojaime savo minusus: ko nemoku, nesugebu, negaliu. Atsakyk sau: kokius plusus turi? Kuo man tai gali padėti dabar ir ateityje, jei kils problema?

• Bendrauk su pozityviais žmonėmis. Svarbu turėti palaikančią, draugišką, motyvuojančią aplinką. Jei pabendravęs su savo šeima ar draugais jautiesi prastai, galbūt bendrauk su jais mažiau, o pats ieškok labiau teigiamai mąstančių žmonių.

• Rūpinkis savo kūnu ir protu. Jeigu sveikai maitiniesi, sportuoji, medituoji ir pakankamai miegi, pasitikėjimas savimi gerėja, nes tieiog jautiesi geriau.

• Maloniai kalbėk su savimi. Neigiama kalba skatina galvoti, kad tau sunku, nepavyks, net neverta bandyti. Prisimink, kad mintys ne visada yra tinkamos. Tu gali jas pakeisti į teigiamas: „Aš galiu tai padaryti“, „Man reikia tik pabandyti“, „Visi turi stiprybių ir silpnybių“, „Aš mokausi ir tobulėju“ ir pan. Užduok sau klausimą: ką tokioje situacijoje pasakytum savo draugui? Tada tą patį pasakyk sau.

• Turėk realius tikslus. Susiplanuok savo darbus taip, kad tikslą pasiektum ir gautum teigiamą patirtį. Tada norėsi daryti toliau, o pasitikėjimas savimi didės.

Nepamiršk, kad siekiant tikslo yra normalu klysti ir bandyti iš naujo, patirti nesėkmių ar pablogėjimų. Taip, tai liūdna ir nemalonu, bet primk šiuos jausmus ir naują patirtį ir vėl atsistojęs bandyk iš naujo įveikti savo baimes ir nepasitikėjimą. O jei reiks pagalbos, drąsiai kreipkis!

Tarptautinė kurčiųjų žmonių savaitė Lietuvoje 2023

Kiekvienais metais paskutinę rugsėjo savaitę viso pasaulio kurčiųjų bendruomenės švenčia Tarptautinę kurčiųjų žmonių savaitę. Pasaulio kurčiųjų federacija (WFD) iš anksto skelbia kiekvienos dienos temą, o nacionalinės kurčiųjų organizacijos tematiką užpildo aktualiu nacionaliniu turiniu. Šiemet šventė paminėta rugsėjo 18–24 dienomis. LKD ir „Akiračio“ inf.

Rugsėjo 18 d. Švietimo, mokslo ir sporto ministerijoje LKD lyderius Vaidą Lukošiuotę ir Paulių Jurjoną, LKNUC direktorę Svetlaną Beniušienę ir mokytoją ekspertę Mildą Pošiūtę-Žebelienę bei grupelę kurčiųjų mokinių priėmė ministro Gintauto Jakšto vadovaujama ŠMSM specialistų grupė. Aptarti 2 klausimai: dėl lietuvių kalbos ir literatūros valstybinio brandos egzamino ir kitų egzaminų pritaikymo klausos negalią turintiems vaikams bei dėl galimybės laikyti lietuvių gestų kalbos (LGK) egzaminą kaip pasirenkamąjį valstybinį brandos egzaminą.

Apsikeista nuomonėmis, svarstyti galimi sprendimai ir išeitys. Ministerijos atstovai neatmetė gimtosios kurčiųjų kalbos egzamino

galimybės, tačiau pabrėžė, kad jį įgalinti prireiks 2–3 metų (sudaryti programą, sukurti egzaminų vertinimo sistemą).

LKD atstovai įteikė ministrui Kurčiųjų vaikų teisių deklaraciją (žr. rugsėjo „Akiračio“, 20 psl.), komentavo jos nuostatas.

Tą pačią dieną buvo paskelbti vaizdo įrašai, kuriuose kurčiųjų mokyklų vadovai ir jų ugdytiniai dalinosi mintimis apie kurčiųjų mokyklų misiją ir reikšmę kurčiųjų gyvenime. Svarstė apie kurčiųjų mokyklų

Solidarumo su kurčiaisiais iššūkį priėmė lygių galimybių kontrolierė B. Sabatauskaitė ir LKNUC direktorė S. Beniušienė su studentais.

perspektyvas šalies švietimo sistamai pasukus įtraukiojo ugdymo link. Mokyklų vadovai neslėpė, kad jiems neramu dėl bendrojo ugdymo švietimo sistemos nepasirengimo mokyti kurčius mokinius, mokiniams neramu todėl, kad jie neįsivaizduoja ugdymosi, kai aplinkiniai nemoka LGK, nėra kurčių draugų. Tiesa, ŠMSM vadovai yra davę pažadą išsaugoti kurčiųjų mokyklas ir taip užtikrinti kurčių vaikų šeimoms mokymosi pasirinkimo vietos ir metodo galimybę.

Rugsėjo 19 d. nuotoliu pakalbinti du įdomūs žmonės: prieš 9 metus į Daniją emigravusi buvusi LKD diktorė Violeta Stankutė, dabar 4 girdinčių vaikų mama, socialinė pedagogė, ir aktyvus bendruomenės narys Arūnas Manželis, emigravęs į Prancūziją 2004 m., vos tik Lietuva įstojo į Europos Sąjungą.

Diktorė Rūta domėjosi apie kurčių imigrantų svečiose šalyse santykius su vietos kurčiaisiais, klausinėjo apie sveikatos ir švietimo modelių skirtumus tarp šalių, apie socialines ir vertimo bei atvejo vadybos paslaugas kurtiesiems. Buvo įdomu sužinoti, kad Danijoje kurti tėvai vis dažniau ryžtasi savo kurtiems vaikams įsodinti kochlearinius implantus. O tie asmenys, kurie brangina kurtystę, dažnai apsisprendžia persikraustyti gyventi į Švediją, kur yra išsaugotos ir veikia kurčiųjų mokyklos.

Arūnas atskleidė, kodėl Prancūzijoje tikrai verta apsispręsti turėti vaikų. Internautus tikriausiai nudžiugins ir išeivių iš Lietuvos išvada: nors dar yra spragų, bet mūsų šalis socialinės neįgalųjų politikos srityje sparčiai progresuoja.

Rugsėjo 21 d. rytą LKD atstovai Vaida, Paulius ir Arnas pradėjo pratybomis Ugniagesių gelbėtojų mokykloje. Kurtieji domėjosi, buvo prašyti įvertinti, kaip pasirengta pasirūpinti klausos negalią turinčiais žmonėmis įvykus nelaimei – branduolinei ar radiologinei avarijai.

Nuo Prezidentūros Vilniuje iki Birštono, Šakių, Panevėžio, Gargždų ir Klaipėdos – per visą Lietuvą bent vienai dienai nuvilnijo iniciatyvos „Nušvieskime gestų kalbą mėlynai!“ banga. Kartu su kurčiaisiais minėdamos Tarptautinę kurčiųjų žmonių savaitę, įvairios įstaigos, institucijos ir organizacijos apšvietė savo pastatus bei lankytinus objektus mėlyna šviesa, taip išreiškėdamos palaikymą kurčiųjų bendruomenei ir gestų kalbai.

Rugsėjo 22 d. LKD komanda atskleidė 10 įdomių faktų apie gestų kalbą. Dalinamės: kūdikiams gestų kalba yra prieinamiausia kalba; sergant gerklės ligomis ji – patogus būdas bendrauti; galima ja bendrauti naktį, kai prašoma laikytis tylos; galima bendrauti diskotekoje arba triukšmingoje aplinkoje; patogų bendrauti valgio metu arba pilna burna; gestų kalba turi tarmes pagal miestus; gestų kalba turi žargonybes ir slengą; galima GK bendrauti po vandeniu; pokalbį galima palaikyti per stiklą; ja lengviau komunikuoti su kurčiais užsieniečiais (dvi gestų kalbas lengviau tarpusavyje sinchronizuoti nei dvi sakinines kalbas).

Tą dieną girdintiesiems pasiūlyta gestų pamokėlė iš 10 populiarių žodžių: *Lietuva, gestų kalba, taksi, internetas, elektroninis paštas, degustacija, cepelinai, meilė, atsiprašau, ačiū*. Vėliau pateikti sakiniai su naujais gestais ir paprašyta juos „aptikti“.

Rugsėjo 23 d. šalies lyderiai buvo paraginti priimti solidarumo su kur-

Arnas, Vaida ir Paulius Ugniagesių gelbėtojų mokyklos Praktinio parengimo skyriuje.

Prezidentūros rūmai ir S. Daukanto a. rugsėjo 21 d. nušvito mėlynai.

čiaisiais iššūkį, kuriuo buvo siekiama atkreipti visų valstybių lyderių, valdžios institucijų atstovų dėmesį į gestų kalbą ir paskatinti politikų bendradarbiavimą su vietinėmis kurčiųjų organizacijomis.

Lietuvoje prie pasaulinio iššūkio prisijungė ir į kurčiųjų iniciatyvą atsiliepė Lietuvos prezidentas Gitanas Nausėda, Seimo pirmininkė Viktorija Čmilytė-Nielsen, žemės ūkio ministras Kęstutis Navickas, lygių galimybių kontrolierė Birutė Sabatauskaitė, Bendrojo pagalbos centro (BPC) komanda, Vilniaus kolegijos Pedagogikos fakulteto dekanė Vaiva Juškienė ir kt.

Kitas šeštosios Kurčiųjų savaitės dienos svarbus įvykis vyko Kaune. Tą dieną Kauno kurčiųjų centras pirmasis iš teritorinių organizacijų gausiausiai bendruomenės narių ir svečių būryje paminėjo Tarptautinę kurčiųjų žmonių dieną (žr. 6 psl.).

Rugsėjo 24 d. Nacionaliniame Kauno dramos teatre surengti net du projekto „Mes taip nesitarėm“ pristatymai. Vasarą Vilniuje, o per Kurčiųjų žmonių šventę pirmą kartą Kaune nuskambėjo pačių kurčiųjų sukurtos dainos, kurias žiūrovai klausė basomis, su kištukais ausyse ir balionais rankose, kad muziką pajustų kūnu. Neįprastą koncerto formatą sumanė ir gestų kalba sukurtas dainas įgarsino scenos menų atlikėjas Dominykas Vaitiekūnas, siekiantis girdinčiuosius supažindinti su kurčiųjų pasauliu.

Paskutinę šventinę dieną kurtieji Vilniuje ir Klaipėdoje sulaukė malonių staigmenų. Su neįgaliojo pažymėjimu Vilniuje galėjo nemokamai stebėti tarp Vilniaus „Žalgirio“ ir „Kauno Žalgirio“ komandų vykusias futbolo rungtynes, o Klaipėdos dramos teatre, įsigyję bilietą su didele nuolaida, pažiūrėti spektaklį „Fragmentas“, pritaikytą žmonėms su klausos negalia. Įdomu, kad LKD diktorė Rūta kurtiesiems futbolo sirgaliams pasiūlė labai nuotaikingą skanduotę gestų kalba. Verta išmokti!

Žiūrovams lenkiasi moterų tautinių šokių kolektyvas.

Auditoriją privertė aikštinti mago R. Kančiausko triukai.

Kaunas: atidarėme Kurčiųjų žmonių dienos minėjimų parą

Justina VERTELKAITĖ

Rugsėjo 23-iosios popietę Kauno kurčiųjų bendruomenės nariai sugužėjo į UAB „Atropa“ patalpose esančią salę. Čia vyko pirmasis šiais metais šventinis Tarptautinės kurčiųjų žmonių dienos minėjimo renginys.

Tiksliau, renginio metu buvo švenčiamos net keletas minėtinių datų: Tarptautinė kurčiųjų žmonių savaitė, Tarptautinė kurčiųjų žmonių diena, Pasaulinė gestų kalbų diena bei Lietuvos kurčiųjų draugijos (LKD) 85 metų sukaktis.

Šventinę renginio programą kruopščiai sudėliojo Kauno kurčiųjų centro (KKC) darbuotojų komanda. Scenoje išvydome KKC meno kolektyvo „Skambanti tylą“ pasirodymus. Gestų kalba „prabilo“ visiems gerai žinomos Monikos Liu dainos, žiūrovams kilnojosi kojos,

kai scenoje linksmai sukosi moterų tautinių šokių kolektyvo narės, ir plyšo iš juoko pilvai pantomimos kolektyvui atliekant humoristinį pasirodymą „Stomatologo kabinete“.

Bene laukiamiausias svečias ir, galima sakyti, „renginio vinis“ buvo magas Rolandas Kančiauskas. Jo vikriais rankų judesiais atliekami triukai privertė ne vieną aikštinti ir gerai pasukti galvas: „Kaip jis tai padarė?“ Interaktyvaus pasirodymo metu magišų triukų dalyviais tapo ir patys žiūrovai.

Aplodismentų žiūrovai negailėjo ne tik scenoje pasirodžiusiems saviveiklininkams bei magui, bet taip pat ir renginio vedėjai, ilgametei Kauno kurčiųjų centro darbuotojai ir aktyvistei Vidai Eskertienei.

Su keturguba švente visus susirinkusius sveikino renginio viešnios: LKD prezidentė Vaida Lukošūtė, LGKVC Kauno teritorinio skyriaus vedėja Vilma Liukenskienė, Kauno kurčiųjų jaunimo organizacijos pirmininkė Birutė Balaišienė bei tarybos narė Gabija Va-

renkevičiūtė, taip pat Vilniaus kurčiųjų centro (VKC) direktorė Rima Paulauskienė.

Salėje skleidėsi šypsenos, nesiliovė pašnėkesiai ir netrūko geros nuotaikos, kurios nesugadino net staiga už lango prakiuręs dangus. „Labai džiaugiuosi tokiu Kauno kurčiųjų bendruomenės narių aktyvumu – nesitikėjome, kad susirinks pilnutėlė salė žmonių. Buvo smagu matyti visų laimingus veidus ir jausti bendruomeniškumą, vienybę bei palaikymą“, – po šventės sakė Kauno kurčiųjų centro vadovas Mykolas Balaišis.

Besibaigiant renginiui, LKD istorijos metraštinė knyga, į kurią nugulė kauniečių linkėjimai ir sveikinimai, jamžinantys vykusią šventę – KKC direktorius M. Balaišis įteikė kolegei iš Vilniaus R. Paulauskienei. Taip simboliškai buvo perduota estafetė bičiuliams organizuoti šventinį Tarptautinės kurčiųjų žmonių dienos renginių maratoną, nuvilnijusį per visą Lietuvą.

Vilnius: šventė viena, paminėtos datos – trys

„Mieli vilniečiai ir svečiai, ar neįsijausite, jei šiandien dėmesio centre bus Vilnius?“ – kreipėsi renginio vedėjai. „O gal žinote, koks Vilniaus gestas vardas? – toliau mezgė dialogą su auditorija Asta Grigaitienė ir Vytautas Pivoras. Ir patenkinti šypsojosi, kai šventės dalyvių rankos „užtvindė“ salę gestais. Nors Vilnius, šiemet minintis 700 metų sukaktį, Tarptautinės kurčiųjų dienos šventėje ir buvo pats garbingiausias svečias, renginio šeimininkai gražiai paminėjo ir dar du labai svarbius bendruomenei jubiliejus. Pasveikino save ir bičiulius su Lietuvos kurčiųjų draugijos 85-mečiu bei iškilmingai pagerbė 70-metį minintį kurčiųjų liaudies teatrą „Mimika“.

Nijolė KRASNIAUSKIENĖ

Solenizantas „Mimika“ spektakliu „Sakmėje gyvenanti Gedimino laikų dvasia“ (reži-

sierė Janina Mažeikienė, scenografas Nojus Petrauskas) atidarė kultūrinę šventės progra-

mą. Scenos meistrų valia, iš amžių glūdumos vėl staugė Geležinis vilkas, o vyriausiasis Gedimino žynys pranašavo miestui garsią ateitį. Prie dabartinio Lietuvos sostinės veido puikiai derėjo ir XIV a. Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Gedimino laiško Vakarų valstybėms žodžiai. Išmintingas ir įžvalgas valdovas tarsi pramatė ateitį, kviesdamas užsienio pirklus ir amatininkus „į tolerantišką, svetingą ir teisingą kraštą“. Teatro kolektyvas įtaigia meno kalba mums taip papasakojo Vilniaus kūrimosi istoriją, kad atrodė, jog klausomės jos pirmą kartą.

Sveikinimo žodį susirinkusiems tarė LKD vadovai Vaida Lukošūtė ir Paulius Jurjonas. Glėbį linkėjimų ir simbolių dovanų kolegoms

R. Puzinas: taikliais snaiperio šūviais – į krepšinio viršūnes

Kristina RIMKIENĖ

Robertas PUZINAS jau prieš keletą metų atsisveikino su Lietuvos kurčiųjų krepšinio rinktine. Tačiau kurčiųjų sporto padangėje vis dar šviečia jo paliktas pėdsakas. Kartais atrodo, kad taikliarankis gynėjas vėl tuoj išbėgs į aikštę, ir, kaip anksčiau, padės negalios bičiuliams nurašyti dar vieną saldžią pergalę. R. Puzino pavardė puikuoja ir pajėgiausio krepšininkų diviziono – LKL pirmenybių sąrašuose. Mūsų herojus – tarp 100 krepšinio legendų, įamžintas personaline žvaigžde. Kiti oranžinio kamuolio meistrai, sulaukę 40-ies, paprastai jau deda sportinius batelius į lentyną, o Robertas savo karjerą vis dar pildo naujais įrašais.

Šeimoje ir mokykliniais metais – jo didenybė krepšinis

R. Puzinas gimė girdinčiųjų šeimoje, turi vyresnius girdintį brolių ir neprigirdinčią seserį. Kiek siekia jo atmintis, „Žalgirio“ ir CSKA kovas, Vilniaus „Statybos“ dvikovas, NBA klubų varžybas jų šeima stebėjo „prisigęsi“ prie televizoriaus ekrano. Būdavo, kad televizorius išsijungdavo ir nerodydavo, tuomet berniukas prašydavo mamos klausytis radijo transliacijų ir perpasakoti jam įvykius. Trauka krepšiniui augo kartu su juo. Vyresnysis brolis pasikabino krepšinio lanką ir vis bandė rankos taiklumą. Robertas – įkandin jo. Žaidimo technikos paslapčių jaunėlis mokėsi iš transliacijų per televizorių. Pažiūri, ką pamatęs – tuoj pat ir išbando. Vaikai žaidė, augo, o tėtis vis kėlė lanką aukščiau, kol buvo pasiektas reikiamas lygis – 3,04 metro.

Mokyti tėvai Robertą išleido į tuometės Telšių kurčiųjų mokyklos paruošiamąją klasę, kur jo gabumus pastebėjo ir krepšinio pradžiamokslio mokė ten dirbusi mokytoja Liuda Lėverienė. Po trejų metų Telšių mokykla uždarė, berniukas mokslus tęsti išvyko į Vilniaus kurčiųjų mokyklą (dabar LKNUC). Ten pirmiausiai ieškojo, kur galėtų žaisti krepšinį. Rado nedidukę salę, nusistebėjo, kad tokia didelė mokykla turi mažą salę. Kai vaikai suprato Roberto norą, nuvedė jį į tikrąją sporto salę, kurią pamatęs liko sužavėtas: ši buvo milžiniška. Čia jį ir surado Ramūnas Dovydenas bei pakvietė treniruotis su stipriausiais kurčiais krepšininkais, jis pateko Šarūno Pečiulio globon.

Pasak Roberto, mokslai pagrindinėje mokykloje jam sekėsi gerai. Tik po 8 klasės, kai dalis mokinių išėjo mokyti profesijos ir Robertas buvo perkeltas iš silpnesnės paralelinės B į stipresnę 9A klasę, suprato, kad žinių spragų vis dėlto yra. Jas taisė, mokėsi iki pat 12 klasės padedamas lietuvių kalbos mokytojos Janinos Petrauskienės, už pagalbą sakosi iki šiol yra mokytojai dėkingas.

Vienintelis kurčiasis, prasibrovęs į LKL

Apie Robertą sužinojo ir tuometis Panevėžio kurčiųjų sporto klubo „Vėjas“ pirmininkas Julius Barisevičius. Pradėjo vilioti sugrįžti, kur tuo metu kaip tik atsidarė Panevėžio kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų pagrindinė mokykla. Beje, jo sesuo grįžo ten mokyti. O Robertas iš pradžių nesutiko – Vilniuje turėjo draugų, sportavo, mokėsi. Tačiau Juliaus

Deflimpinis čempionas, Sofija (Bulgarija), 2013.

prašymui žaisti savaitgaliais kurčių vyrų „Vėjo“ komandoje ir dalyvauti draugiškose rungtynėse su girdinčiais, atsispirti nepajėgė. Jam įsitraukus „Vėjo“ komanda sustiprėjo, tapo konkurencinga.

Netrukus apie kylančią krepšinio žvaigždę sužinojo talentų „medžio-tojai“. Ir, 2001 m. grįžusį iš Romoje vykusių olimpinių kurčiųjų žaidynių, per J. Barisevičių (su kuriuo Robertas dirbo batsiuviu) susirado ir pakvietė į Panevėžio „Preventos–Malsenos“ (LKL) komandą.

Tiesa, iš pradžių kurčiam žaidėjui vieta klube nebuvo garantuota. Treneris G. Leonavičius vaikiną nusprendė išbandyti. Jam buvo išsakyta lūkestis varžybose prieš 16–17 m. krepšinio mokyklos auklėtinius pelnyti 30 taškų. Komandos debutantas surinko visus 50!

Karjeros pradžia „Preventos–Malsenos“ komandoje buvo sunki. Na, ir kas kad jis jau turėjo Kurčiųjų žaidynių patirties ir iki tol buvo daug treniravęsis, bet girdinčiųjų krepšinyje buvo kitokie deriniai ir atlikimo technika. Prireikė trijų mėnesių, kol įsivažiavo ir pradėjo jaustis komandos dalimi. Iš pradžių nelengva buvo ir bendrauti, bet netrukus „vertėjo pareigų“ sutiko imtis komandoje žaidęs girdintis kurčiųjų sūnus Nerijus Ankstinas ir susikalbėti tapo paprasčiau.

„Kiek žinau, buvau vienintelis kurčiasis, 2001–2003 m. žaidęs LKL (Lietuvos krepšinio lyga) pirmenybėse, bet tikiu, kad ateityje klausos negalią turinčių stiprių krepšininkų atsiras daugiau“, – viliasi pašnekovas. Ir pamini dar vieną tuometę sėkmę: 2002 m. jis buvo deleguotas dalyvauti tritaškių metimo konkurse Kaune ir jam ten neblogai pavyko.

Igytais LKL įgūdžiais R. Puzinas mielai dalinosi su kurčiųjų krepšinio rinktinės nariais, atkreipdavo dėmesį į klaidas, pamokydavo įdomesnių derinių. „Stengiausi ne tik kuo galėdamas padėti negalios draugams, bet ir pats daug žaisti ir mokyti. Vienu metu atstovavau net keturioms komandoms: Vilniaus kurčiųjų sporto klubui „Gestui“, Radviliškio „Gražučiams“, Lietuvos kurčiųjų vyrų krepšinio rinktinei ir Panevėžio „Preventai–Malsenai“ – iš tikrųjų krepšiniui skyriau beveik visą savo laiką“, – pripažįsta pašnekovas.

25 metai Lietuvos kurčiųjų rinktinėje

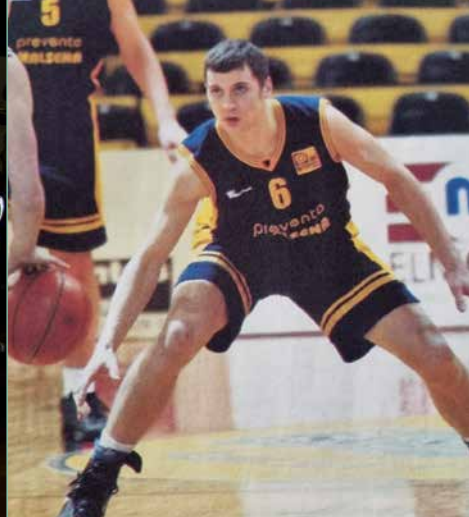
Bet mes užskubėjome įvykiams už akių. Grįžkime į 1994-uosius, kai Robertas pirmąkart buvo pakviestas į kurčiųjų vyrų krepšinio stovy-

2011 m. Palermė: pasaulio čempionas, geriausiųjų penketuko žaidėjas.

Pirmieji pasaulio čempionato trofėjai, Kinija. Panevėžio „Preventos – Malsenos“ klube.

klą. Tiesa, po jos jis taip ir neišvyko į Švedijoje vykusias varžybas. Mat tuo metu su Vilniaus „Gesto“ klubu buvo susitaręs dalyvauti kitose tarptautinėse varžybose Vokietijoje. Žvelgdamas atgal ir prisimindamas, kaip klostėsi įvykiai po to, mano, kad tuomet priėmė teisingą sprendimą. Iš Vokietijos grįžo pelnęs naudingiausio žaidėjo titulą ir sulaukė kvietimo į Lietuvos kurčiųjų vyrų krepšinio rinktinę.

Jai vadovavo a. a. treneris Algimantas Šatas, anksti pastebėjęs ir įvertinęs Roberto talentą, nuolat įtraukdavęs į startinius penketus, skyręs daug žaidybinio laiko. Treneris labai pasitikėjo Robertu, vertino jo pastangas kovoti iki galo, kurį laiką net nebardavo už klaidas – leisdavo krepšininkui pačiam jas įsivertinti. Tik po kokių 10 metų, be pagyrimų, atsirado ir pabarimų, išsamesnės klaidų analizės.

R. Puzinas stengėsi pateisinti trenerio lūkesčius, buvo didelis jo pagalbininkas aikštelėje: „Buvau tarsi jo akys aikštelėje, komandos draugams duodavau nurodymus, valdydavau padėtį. A. Šatas juokais mane vadino „antruoju treneriu“. Jaučiau jo rūpestį, pagarbą, dažnai pagirdavo, visada ištiesdavo pagalbos ranką, bet buvo reiklus dėl mokslų – neleisdavo be reikalo praleisti pamokų ar neatlikti namų darbų. Jis buvo geras psichologas, gerai išmanė darbo su kurčiais subtilybes, gebėjo sudėlioti geriausius derinius“, – švie-

sius prisiminimus apie savo ilgametį trenerį saugo pašnekovas. Ryšys su treneriu išliko iki pat paskutinių A. Šato gyvenimo akimirkų – 24 metus. A. Šatas iš trenerio pareigų pasitraukė 2017 metais. R. Puzinas rinktinėje pasiliko dar 2 metus.

Nuo 1996 m. su A. Šatu Lietuvos kurčiųjų vyrų krepšinio rinktinę treniravęs Algirdas Jurkša sakosi pirmąjį 1994 m. susitikimą su 17-mečiu Robertu prisimenantis iki šiol.

„Tuomet Kauno „Tyla“ ir LKNUC komanda žaidė Panevėžyje. Stebėjaisi, iš kur toks pyplys atsirado, taikliai mėto iš kampų ir ką – tiki-si mus aplošti? Atsakiau taikliais metimais ir mūsų komanda laimėjo. Bet jau numaniau, kad kurčiųjų krepšinio padangėje žiebiasi nauja žvaigždė. Tegalėjau jam palinkėti sėkmės“, – šypsosi vėliau jau nuo trenerių suolelio Roberto žaidimui vadovavęs krepšinio veteranas.

A. Jurkšos nuomone, R. Puzinas – kruopštus, sąžiningas, imlus, protingas ir gudrus žaidėjas. Sunkaus darbo nebijo. Ar sveikas, ar traumotas – kovos iki galo. Jam svarbiausia, kad Lietuva laimėtų. O štai tokio sveiko fanatizmo iš kai kurių dabartinių rinktinės žaidėjų A. Jurkša pasigenda. R. Puzinu komandos draugai besąlygiškai pasitikėjo, klausė jo patarimų, argumentų. Ypač jis esą buvo gudrus gynyboje, gerai surikiuodavo savo komandos draugus. Buvo solidus, taktiškas žaidėjas, nerėkdavo, nekeldavo balso. Pasak krepšinio veterano, Roberto dėka komanda buvo kaip šeima, kurioje buvo ir daugiau stiprių žaidėjų: J. Navickas (kapitonas), A. Bareikis, A. Pazdrasdis, A. Zenevič, G. Žukas ir kiti.

„Tai buvo unikalūs krepšininkas, kuris, tiesiogine žodžio prasme, gyveno šiuo sportu. Mūsų dabartiniais sportininkams būtent iš Roberto reikia imti pavyzdį“, – „Akiračiui“ sakė Lietuvos kurčiųjų sporto komiteto prezidentas Edvinas Kriūnas.

Sportiniai trofėjai ir šiandiena

Robertas dar būtų galėjęs žaisti kurčiųjų rinktinėje, bet 2019 m. apsisprendė: „Laikas užleisti vietą jauniems. Jau užtenka apdovanojimų, taurių, medalių...“

Vien „Geriausio žaidėjo“ apdovanojimų sušaukiuoja apie 50. Dalyvavo 6 deflimpinėse žaidynėse, jose laimėjo 2 aukso, 2 sidabro, 2 bronzos medalius, pasaulio čempionatuose dar pridėjo 3 aukso ir 1 sidabro medalį, Europos čempionatuose pelnė 1 aukso, 1 sidabro ir 3 bronzos medalius.

„Norėčiau dirbti trenerio asistentu, tačiau neturiu tinkamo išsilavinimo, – atsidūsta pašnekovas. – Dabar reiktų stoti į universitetą, mokytis kelerius metus, bet gyvenime jau turiu kitų tikslų.“

R. Puzinas su šeima gyvena Panevėžyje. Jį visada traukė gimtasis miestas, kur gyveno jo tėvai, kur žaidė „Vėjo“ komandoje, kur J. Barisevičius pakvietė kartu dirbti batsiuvių dirbtuvėse.

„Lankydamas krepšinio treniruotes, mačiau, kaip tai motyvuoja kitus kurčiuosius sportuoti, dėl to stengiausi, bet dabar pastebiu, kad ateinančiųjų skaičius mažėja. Keista, bet kurčias jaunimas nebenori sportuoti, teisingai sakant, kad, jei nėra šansų patekti į Lietuvos kurčiųjų rinktinę – kam lankyti treniruotes. O girdintieji juk lanko, dalyvauja varžybose tiesiog savo malonumui“, – stebisi kurčiųjų požiūriu Robertas.

2019 m. mūsų herojus atsisveikino su kurčiųjų rinktinė, bet krepšiniui ištarti „sudie“ negalėjo. 2020 m. buvo pakviestas žaisti Trakų „RomeoGYM“ komandoje PKL (Panevėžio miesto lyga), vėliau – MMKL (Mažųjų miestelių krepšinio lyga). Netruko sulaukti kvietimo prisijungti prie Dembavos „Rezus35+“ komandos. Kartais tenka rinktis, kurios komandos sudėtyje žaisti, tada tariausi su „RomeoGYM“ komandos treneriu.

Šiuo metu Robertas džiaugiasi tėvystė – prieš porą mėnesių jam gimė sūnelis Lukas. Ilgai lauktas vaikelis pakeitė jaunų tėvų gyvenimo ritmą. Laisvalaikiu mėgė lankyti aplinkinius turistinius objektus, dabar Puzinai kuriam laikui keliones atidėjo. Batsiuvio amatą prieš 14 metų pakeitė darbas įrenginių operatoriumi UAB „Pajuva“. Daug kas jo gyvenime pamažėle keičiasi, tik aistra krepšiniui pastovi ir vis dar tokia pat stipri.

Tarp Lietuvos krepšinio šimtmečio legendų, 2022.

Jovita pristato finansinio raštingumo situaciją pasaulyje.

J. Kont su ekonomistu, lektoriumi M. Dubnikovu.

J. Kont: finansinis raštingumas keičia gyvenimus

Kristina RIMKIENĖ

Asmeninio biudžeto planavimas, investavimas, draudimasis – daugelis apie tai pasvarstome, tačiau dažnai nuleidžiame rankas net nepabandę, nusprendę, kad tai ne mums. Mokymų lektorė, draudimo konsultantė **Jovita KONT** ragina nepasiduoti ir moko, kaip sumaniai valdyti savo finansus. Kurčiųjų centruose vedamuose seminaruose ji realiais pavyzdžiais pagrindžia, kaip disponuojant net gana ribotomis lėšomis, pasitelkus savidiscipliną ir planavimą galima sukurti pridėtinę finansinę vertę, pasirūpinti savo ir šeimos gerove, atidėti pinigų ateičiai. Jovitos vardas pažįstamas ir besidomintiems kurčiųjų menu, sveika gyvenimena. Jauna moteris savo pavyzdžiu demonstruoja, kad gyvenimas gali tapti intriguojančia kelione, jei leidiesi į ją ne įvykių nešamas, bet pats juos planuoji, gebi kontroliuoti padėtį.

Mokslai, studijos, pirmasis darbas

Jovita gimė Joniškėje (Šiaulių r.), iki 9 klasės gimtajame miestelyje ir mokėsi, lankė mokyklą kartu su girdinčiaisiais. 10–12 klases baigė dabartiniame Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centre. Žvelgdama į praeitį, herojė sako, kad būtent Vilniuje ji pradėjo naują gyvenimo etapą. Prisimena, kad mokytis girdinčiųjų mokykloje buvo sunku, o apie kurčiųjų mokyklą sužinojo tik tada, kai sudalyvavo tėvų bendrijos „Pagava“ organizuojamoje tradicinėje šeimų vasaros stovykloje „Bėgant iš tylos pasaulio...“.

Ilgą laiką nežinojusi apie kurčiųjų pasaulį, įsiliejusi į jį, Jovita pasijuto suprasta ir sava. Tiesa, tam, kad jam priklausytų, prieš tai jai teko nemažai su tėvais diskutuoti, net pakovoti. Jokie mamos įtikinėjimai, kad „liko tik 3 metai“, „greit pabaigsi“, „pamirši lietuvių kalbą“, nepadėjo – mergina nebenorėjo il-

giau būti girdinčiųjų aplinkoje, buvo apsisprendusi mokytis kurčiųjų klasėje.

Vilniuje ji greitai susirado naujų draugų, išmoko gestų kalbos, savarankiškėjo. Mokydamasi LKNUC, paraleliai dar lankė dailės mokyklą. Meno kryptį pasirinko mamos pageidavimu, tačiau merginai ir pačiai patiko bei sekėsi piešti. Po vidurinės mokyklos baigimo įstojo į Vilniaus dailės akademiją. Ir ne šiaip įstojo, bet stojamuosius egzaminus išlaikė aukščiausiais balais, gavo stipendiją, baigė bakalauro ir magistro studijas. Įgijo dailės ir interjero restauravimo specialybę, taip pat pedagogo kvalifikaciją.

Po baigimo įsidarbino restauravimo studijoje ir pirmuoju jos darbu tapo Pivašiūnų bažnyčios restauravimas. Tačiau dirbo neilgai. Sukūrė šeimą su girdinčiu vyru ir išvyko gyventi į Angliją. Ten susilaukė dviejų sūnų, trumpai padirbėjo asistente kurčiųjų mokyk-

Jovita Kont.

loje. Pasak pašnekovės, Anglijoje yra daugiau darbo galimybių kurtiesiems. Tarkim, ten pagal valstybės patvirtintas kvotas 80 procentų darbuotojų kolektyvo sudaro girdintieji, likusią dalį – kurtieji ar asmenys su kitokia negalia.

Pajamas neša 3 veiklos sritys

2021 m. šeima apsisprendė grįžti į Lietuvą ir nuo šiol savo gyvenimą kuria Šiauliuose. Tarp veiklų, kurių ėmėsi į Lietuvą grįžusi moteris, buvo ir anksti Anapilin iškeliavusios jos motinos darbas. Šviesaus atminimo moteris dirbo mokytoja ir draudimo konsultante. Jovita bendrais bruožais išmanė pastarojo mamos darbo subtilybes, pažinojo jos kolegas, tad nusprendė save išbandyti draudimo konsultantės pareigose. Motyvavo ir faktas, kad šioje profesinėje srityje nėra nė vieno kurčio lietuvio. Mūsų herojė tikėjosi, kad jos profesinės žinios pasitarnaus visai kurčiųjų bendruomenei.

Tačiau prieš padedant kitiems, buvo svarbu pačiai įsigilinti į dalyko esmę. Tad Jovita vėl kibo į mokslus. Pusę metų studijavo draudimo subtilybes, sėkmingai išlaikė egzaminus ir įgijo draudimo tarpininkavimo licenciją.

Po paskaitos su jos užsakovais – VIKJO nariais.

2022 m. J. Kont pripažinta geriausia kompanijos „Compensa Life“ Šiaulių apskr. draudimo konsultante.

Subalansuotos sveikatos lyderių konferencija ir apdovanojimų ceremonija.

„Galbūt skamba nuobodžiai, bet įgijau daugybę reikalingų žinių, kuriomis galiu pasidalinti: kaip planuoti asmeninį biudžetą, kaip galima padėti finansiškai savo vaikams, pasirūpinti savo senatvės pensija, sukurti sėkmingą verslą“, – vardija pašnekovė.

Jei ko imasi moteris, tai daro iki galo ir tik labai gerai. Už 2022 metais pasiektus rezultatus ji buvo pripažinta geriausia savo kompanijos – „Compensa Life“ – darbuotoja Šiaulių apskrityje, jai suteiktas vyriausiosios draudimo ekspertės vardas.

Paklausta, ar šis darbas užtikrina pakankamas pajamas, J. Kont atskleidžia, kad vienu darbu neapsiriboja. Vilniaus dailės akademijoje įgytas diplomas garantuoja papildomas pajamas. Moteris kuria rankų darbo atvirukus, rašo dailyraščių sveikinimus, tapo paveikslus, pagal užsakymus piešia ant sienų, taip pat domisi sveika gyven-sena.

J. Kont turi sukūrusi uždara „Facebook“ grupę, kurioje gestų kalba dalinasi praktiniais patarimais, rekomendacijomis, natūraliais ligų gydymo metodais, diskutuoja įvairiomis sveikatos temomis, tokio-mis kaip subalansuota mityba, kūno priežiūra, natūralus organizmo valymas, streso žala organizmui. Jovitos močiutė domėjosi natūra-lia medicina, taikė homeopatinis gydymo būdus, tad moteris daug žinių perėmė iš jos. Ir pati daug skaito medicininės literatūros, lankė kursus apie natūralius rūpinimosi sveikata būdus. Taip pat ji dirba natūralios ir subalansuotos mitybos konsultante.

Svajones įgyvendinti padeda planavimas

Tačiau grįžkime prie pagrindinės mus dominančios temos – prie J. Kont kaip draudimo ekspertės darbo. Savo sukurtoje atskiroje

„Facebook“ paskyroje specialistė deda vaizdo medžiagą, dalinasi aktualia informacija, teikia asmenines konsultacijas gestų kalba, veda mokymus ir kalba juose apie finansinį raštingumą. Daugeliui kurčiųjų tai nauja ir nežinoma sritis, jiems trūksta žinių apie taupy-mą. Pasak pašnekovės, didžioji dalis gyvena nuo algos iki algos ir neturi įgūdžių, kaip teisingai planuoti išlaidas.

Vyresnio amžiaus kurtieji neretai turi paskolų, kurias vis dar moka, todėl nebeužtenka pinigų pomėgiams ar pramogoms. Nemažai jau-nimo turi būsto paskolų, bet stokoja žinių, kaip teisingai planuoti išlaidas. Dar kita dalis gyvena taupydami namui, butui, apleisdami kitus savo poreikius.

„Mane liūdina kai kurių bendruomenės narių požiūris, kai, kvie-čiami ateiti į mokymus, jie sako, kad moka planuoti išlaidas ir tokių žinių nereikia. Nesutinku su jais – tokių žinių reikia kuo daugiau ir tikrai nėra jokios gėdos jų semtis. Žinios ir teisingas išlaidų planavi-mas tikrai pagerintų gyvenimo kokybę ir užtikrintų finansinį saugu-mą“, – tikina pašnekovė.

Jovita atkreipia dėmesį, kad neretai kurtieji sudaro gyvybės drau-dimo arba pensijų kaupimo sutartis ne visai suprasdami, ar pasira-šo jas sau palankiomis sąlygomis. „Jei kreipiasi į mane prašydami patarti, aš visada stengiuosi paaiškinti arba padėti pakeisti esamas sutarčių sąlygas į geresnes“, – apie žinių, keičiančių likimus, galią aiškina moteris.

Pasak mūsų herojės, Lietuvos gyventojų finansinio raštingumo situacija ir žinios yra gerokai prastesnės nei Anglijoje. Ten vaikai pir-mąsias žinias apie pajamų ir išlaidų planavimą įgyja jau darželyje. Lietuvoje apie tai kalbama tik girdinčiųjų mokyklų vyresnėse klasė-se. Pinigų tema daug kam atrodo gėdinga, nepatogi – toks požiūris esą neteisingas ir kenkia sėkmei.

Būtina valdyti savo gyvenimus

Pokalbio pabaigoje Jovita atvirauja, kad ją liūdina faktas, jog di-džioji dalis kurčiųjų jaunimo neturi jokių planų ateičiai – nežino ką veiks, kur mokysis ateityje, nededa didesnių pastangų tikslo siekti. Iš tikrųjų, jau mokantis vyresnėse klasėse derėtų apsispręsti, kur as-muo ketina stoti, kuo norėtų dirbti, nes po to gali būti ir per vėlu.

Arba dėl planų neturėjimo tenka dirbti ne pagal įgytą specialy-bę – mokosi kolegijose, universitetuose, baigia, turi diplomą, o dirba nekvalifikuotą darbą. „Nepasinaudoja esamomis galimybė-mis, nepasitiki savo jėgomis arba neturi pakankamai valios ką nors išbandyti naujo – man labai gaila, kad jaunimas taip nevaldo savo gyvenimų“, – nerimauja pašnekovė.

Atsiveikindama J. Kont linkėjo nebijoti priimti iššūkių, ieškoti ge-resnių galimybių, rasti vidinės motyvacijos tobulėti ir, žinoma, plėsti ir gilinti finansinio raštingumo žinias, nes darbų ir galimybių kurtie-siems šiandien vis daugiau.

„Mimikos“ sukakčiai skirtoje kostiumų parodoje.

Pirmasis režisierius Z. Jomantas (1953 m., „Žaldokynė“).

Režisierius J. Vaitiekaitis.

Režisierius T. Varnas.

Nuo septynių kalvelių besižvalgant

Parengta pagal Vilniaus KC inf.

Ši publikacija – tai retrospektyvi (nukreipta į praeitį) 70-metį mininčio Vilniaus kurčiųjų centro liaudies teatro „Mimika“ svarbiausių įvykių ir pasiekimų apžvalga.

Kurčiųjų teatro istorija prasidėjo 1953 m., kai bendruomenei buvo pristatyta pirmoji premjera „Žaldokynė“. Pirmasis teatro vadovas ir režisierius – operos ir baleto teatro artistas **Zenonas Jomantas**.

Daugiau kaip 30 metų (1972–2004) „Mimikai“ vadovavo režisierius **Jonas Vaitiekaitis**, Valstybinio jaunimo teatro aktorius, režisierius ir vadovas, dabar – Lentvario dvaro teatro vadovas ir režisierius.

1982 m. „už kūrybinę veiklą ir aukštą idėjinį meninį lygį“ kurčiųjų teatrui „Mimika“ suteiktas liaudies teatro vardas.

2007 m. „Mimikai“ Jovita Kont (Gronskytė) sukūrė logotipą. Jis – ir dabar teatro atpažinimo ženklas.

2004 m. teatrui vadovauti atėjo režisierė **Janina Mažeikienė**.

2017–2018 m. J. Mažeikienę trumpam buvo pakeitęs režisierius **Titas Varnas**, ilgametis Nacionalinio dramos teatro režisierių asistentas, LVJC vaikų ir jaunimo teatro vadovas (1964–2021).

Teatro scenografai, dekoratoriai ir (ar) apšvietėjai: **Gintautas Urba**, **Ričardas Žigis**, **Norjus Petrauskas** (dabar).

2008 m. Vilniaus kurčiųjų reabilitacijos centro liaudies teatras „Mimika“ ir šokių kolektyvas „Tyla“ su spektakliu „Gyvasties prisilietimas“ buvo įvertintas kaip „Geriausias suaugusiųjų mėgėjų teatras ir vadovas“ ir laimėjo pagrindinę Lietuvos liaudies kultūros centro ir Pasaulio lietuvių dainų šventės fondo įsteigtą nominaciją „Aukso paukštė“. Scenarijaus autorė ir režisierė – J. Mažeikienė, choreografas – Mantas Svirskys, kostiumų dailininkė – Virginija Matuzevičiūtė, scenografas – N. Petrauskas.

2014 m. „Mimikai“ suteiktas mėgėjų meno kolektyvų I kategorijos sertifikatas. Taip pri-

Dabartinė „Mimikos“ teatro režisierė J. Mažeikienė.

pažintas teatro aukštas meninis lygis, veiklos ir pasiekimai.

Per septynis dešimtmečius „Mimikos“ kolektyvas sukūrė daugybę įvairaus žanro scenos kūrinių, dalyvavo daugybėje tarptautinių kurčiųjų teatrų konkursų, festivaliuose, teatrų apžiuose ir gausiai pelnė apdovanojimų, prizų, padėkų.

Kurčiųjų teatre save atrado ir realizavo visas būrys kurčiųjų bendruomenės narių. Vien 2013–2023 m. „Mimikos“ aktorių sąrašas – 28 vardai.

„Mimika“ – kurčiųjų padangės žvaigždė

Inga MINKEVIČIENĖ

Apie šiuos žmones retai teparašo respublikinė žiniasklaida ir jų neseka internautai socialiniuose tinkluose. Tačiau kurčiųjų padangėje jie – tikros žvaigždės, aktoriai iš didžiosios raidės. Ir jų meilė „Mimikai“ begalinė. Kartą jie peržengė teatro slenkstį ir pasiliko jame amžinai.

Genovaitė Vengalytė – teatro „Mimika“ veteranė. Vaidina nuo 1976 metų. Vienintelė pertrauka – 2 metai, kai slaugė pasiligojusią mamą. Vienu metu paraleliai lankė ir ritminius šokius. Ir savo mažą sūnelį vesdavosi į repeticijas. Jai patinka rimti vaidmenys. Per 45 metus turėjo galimybę išpildyti šį savo norą. Jai buvo patikėti pagrindiniai vaidmenys, tokie kaip Ka-

ralienė Bona Sforca, Burtininkė. O kiek buvo mažesnių vaidmenų, šiandien aktorė sako ir pati negalinti suskaičiuoti. Teatras Genovaitėi – terapija, maloniausias iš visų laisvalaikio leidimo būdų, atgaiva nuo kasdienos rūpesčių.

Julija Valienė scenoje – nuo 1975 metų. Taip pat vaidino ir jos vyras **Rytas Valys**. Abu iš teatro pasitraukė 1990 m., kai gimė dukra

Aušra. Antroji jų dukra **Laura Valytė** – taip pat talentinga aktorė, vaidinusi iki tol, kol gyveno Lietuvoje. Ir pirmąją Aušra yra stovėjusi „Mimikos“ scenoje. Po ilgos pertraukos, 2022 m. Julija, vyriausia iš trijų šeimos moterų, vėl grįžo į teatrą. Ir paaiškėjo, kad aktoriniai įgūdžiai niekur nedingo.

Aktorių Julijos ir Genovaitės atmintis siekia toliausiai. Jos papasakojo, kad drabužius ritminiams šokiams užsakydavo pasiūti kurčiųjų organizacija, o blizgučius prisisiūti, baigti puošti scenos kostiumus ilgą laiką tekdavo pačioms. 1975 m. teatro kolektyvas repetavo Vilniaus kurčiųjų gamybos mokymo kombinato

„Mimikos“ aktoriai Šv. Kazimiero g.

„Akla teisybė“, 2019.

„Vėlykos pas drakoniukus“, 2021.

(dabar – UAB „Vikada“) salėje, nes apie 7 metus tęsėsi kurčiųjų klubo salės remontas.

Valdą Katutį išbandyti aktorinį meną 1999 m. atsiviliojo saviveiklininkė Diana Verikaitė. Tuomet Valdui buvo 22-eji. Režisierius naują iš pradžių išbandė keliuose antraeiliuose vaidmenyse (jam pačiam geriausiai įsiminė vaidmenys spektakliuose „Žmonės kaip paukščiai“ ir „Susitikimai II“), kadangi sekėsi gerai, žiūrovams jo vaidyba patiko, vėliau vis dažniau jam buvo patikimi pagrindiniai vaidmenys. Kalbama, kad V. Katutis jau gimdamas atsinešė aktorius talentą. Jo amplua labai platus, personažai charakteringi, įsimenantys. Jis gali būti karalius, blogiukas, faktiškai – viskuo, ko reikalauja spektaklio „medžiaga“. Pats atlikėjas teigia, kad labiausiai jį „veža“ dar neišbandyto plano vaidmenys ir labai patinka improvizuoti.

Jovita Vasilevičienė į kurčiųjų centro veiklą įsitraukė taip pat 1999 m. Iš pradžių šoko tautinius šokius, po to lankė šokių kolektyvą „Tyla“, šoko šiuolaikinius šokius. 2008 m. perėjo į teatrą. Bene ryškiausiai žiūrovams įsiminė jos sukurtas Agotos vaidmuo spektaklyje „Amerika pirtyje“. Iš tikrųjų, nors pagal amžių J. Vasilevičienė yra jauna moteris, jos sąskaitoje – jau glėbys įvairių vaidmenų.

2019 m. Jovita į teatrą atsivedė savo vyrą **Kęstutį Vasilevičių**. Pasirodo, vaidinti buvo sena jo svajonė. Saviveiklinę aktorystę vaikinai jau buvo išbandę mokydami Panevėžio kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų pagrindinėje mokykloje, tad tiksliai žinojo, ko trokšta. Pirmasis jam skirtas vaidmuo buvo spektaklyje „Amerika pirtyje“.

Vyriausioji jų **dukra Aistė** pradėjo vaidinti 2015 metais, būdama šešerių metų. Vidurinis **sūnus Mindaugas**, būdamas dvejų

„Gyvasties prisilietimas“, 2008.

Vilniaus KC archyvo nuotr.

metukų, suvaidino Vytautą Didįjį kūdikystėje spektaklyje per LKD meno šventę Trakuose. Jauniausias **sūnus Vytenis** dar anksčiau, nuo 1,5 metų, įsitraukė į Atvelykio ir Kalėdų švenčių spektaklių vaikams aktorių komandą. Tad „Mimikos“ orbitoje dabar jau sukasi penki Vasilevičiai.

Daiva Skavronskytė į Vilniaus kurčiųjų centro saviveiklą įsitraukė 2001 m., būdama 22 metų. Iš pradžių šoko ritminius šokius, vėliau perėjo į teatrą „Mimika“. Čia kūrybinę veiklą tęsia iki šiol.

Donatas Bendorius, Daivos gyvenimo draugas, aktorių gretas papildė 2019 m. Debiutavo Trakuose vykusioje LKD meno šventėje vaidmeniu spektaklyje „Atminties šviesa (legenda apie Trakus)“. Į teatro kūrybinę veiklą tėvai įtraukė ir sūnų **Emilį Bendorių**. Pirmąkart berniukas scenoje pasirodė 2021 m. kalėdiniame spektaklyje „Spragtukas“.

Edita Jucevičienė mokėsi virėjo specialybės VKNRPMC (buvusi Vilniaus amatų mokykla), kai ten apsilankiusi tuometė VKRC vadovė Roma Klečkovskaja pakvietė ateiti į „Mimiką“. Mergina priėmė pasiūlymą ir 2006 m. kartu su seserimi **Jolanta Nedveckiene** pradėjo lankyti repetitijas. Editai patiko vai-

dinti spektakliuose „Velnio nemeilė“ ir „Trys mylimos“. Sesuo Jolanta vaidino trumpai, bet iki šiol teatro neapleidžia, dažnai skuba į talką, kai atsiranda neatidėliotinų organizacinių reikalų.

Igoris Kulčickis aktorystę taip pat išbandė dar kurčiųjų mokykloje. Jo svajonė buvo vaidinti teatre „Mimika“, aktorė Editą Jucevičienę ją padėjo išpildyti, 2008 m. pristatiusi būsimą aktorių režisieri. Nuo to laiko Igoris sukūrė daugybę įvairių vaidmenų. Kelerų metų buvo šiuolaikinių šokių kolektyvo „Tyla“ šokėjas.

Remigijus Geležius vaidinti ir deklamuoti eilėraščius pradėjo dar besimokydamas Kau-no kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų pagrindinėje mokykloje. Kai persikėlė į Vilnių, sukūrė šeimą, pradėjo minti VKRC saviveiklos slenkstį, o nuo 2015 m. įsitraukė ir į teatro „Mimika“ veiklą. Atliko pagrindinius vaidmenis spektakliuose „Amerika pirtyje“ (Žydelis), „Batuotas katinas“ (Batuotas katinas), „Atminties šviesa (legenda apie Trakus)“ (Vytautas Didysis).

Aksana Kertenienė VKRC feisbuko paskyroje pamatė kvietimą lankyti šiuolaikinių šokių būrelį „Tyla“. Gera prisimena, kad repetitijos vyko trečiadieniais. Nijolė Karmazienė įkalbėjo, kad „Mimikos“ užsiėmimai vyksta antradieniais, tai ji ir ten, ir ten gali suspėti dalyvauti. 2012 m. Aksana padarė kaip patarta. Vaidina iki šiol. Jai tai puikus laiko leidimo būdas, galimybė su bendraminčiais dalintis kūrybos džiaugsmu.

Lauros Kunigėlytės aktorinį talentą atrado 2017–2018 m. VKRC dirbęs šviesaus atminimo režisierius Titas Varnas. Mergina atliko pagrindinius vaidmenis T. Varno režisuotuose spektakliuose „Barbora Radvilaitė“ ir „Žemės dukra“.

N. Karmazienė: čia yra dalelė mano širdies

Nijolė KRASNIAUSKIENĖ

Mūsų herojė dramose „Sakmėje... gyvenanti...“ (2023) ir „Mindaugas“ (2020).

„Mimikos“ liaudies teatro gyvybingumą per 70 metų „testavo“ režisierių, aktorių, stilių, santvarkos kaita. Teatras išliko, atgimdavo vis stipresnis. O kartu su juo – ir „Mimikos“ aktorė **Nijolė KARMAZIENĖ**. Per beveik 40 metų, praleistų scenoje, moteris sukūrė daugybę reikšmingų vaidmenų: nuo Nykštuko, Raganos iki Motinos, Metraštininko, Karalienės. Jos kūnas ir rankos – neprilygstami kūrybos instrumentai, kuriais ji gali papasakoti viso pasaulio istorijas, kalbėti apie meilę, draugystę, ištikimybę, viltį, gyvenimą ir mirtį.

Meilė iš antro žvilgsnio. Pirmasis mažajai Nijolei patikėtas vaidmuo buvo dar darželyje. O kai būdama antrokė suvaidino Jono Vaitiekaičio kurčiųjų mokykloje režisuotame spektakliuke „Septyni nykštukai“, jau sąmo-

ningai suprato, kokia magiška jai yra scenos erdvė. Visus mokslo metus taip ir gyveno laukimu nuo vieno mokyklinio pasirodymo iki kito. 1983 m. Nijolė tapo „Mimikos“ aktorė. Pagaliau jos svajonė išsipildė.

N. Karmazienė: čia yra dalelė mano širdies

➔ **Žvilgsnis į praeitį.** Kad būtų lengviau atkurti svarbiausius kūrybos įvykius ir gražiausias akimirkas, pašnekovė pokalbiui pasiruošė „atmintuką“ – atsinešė pluoštą archyvinių nuotraukų. Štai ji po spektaklio su kitais jaunaisiais aktorais mokykloje, čia jau užsienyje vykusiame teatru festivalyje. Čia pozuoja su Genovaite Vengalyte, Alfonsu Griciūnu, Ryčiu ir Julija Valiais, Nikolajumi Skiba. O čia užfiksuotas kolektyvo pasirodymas prie Balžio ežero, dar kitas kadras iš spektaklio, rodyto Trakuose...

N. Karmazienė aistra vaidinti vienu metu buvo užkėrusi visą šeimą. Tad su „Mimika“ sietini ir dukrų Otilijos ir Orintos vardai. Nijolės vyras Marjanas taip pat buvo ilgametis teatro aktorius. Apie tą ypatingą metą visada primins nuotrauka, kurioje jie visi keturi, vilkintys sceninius kostiumus.

„O čia 2008-iejį“, – svajingai šypsosi Nijolė, kai jų spektaklis „Gyvasties prisilietimas“ buvo įvertintas „Aukso paukšte“. – Mums tai buvo visiškai netikėta, nereali žinia...“

Braižas kitoks, bet teatras – toks pat. Paklausta, kaip, jos požiūriu, kito „Mimika“ bėgant metams ir keičiantis režisieriams, aktorė akimirksniui susimąsto. Nors teatras jai yra žavus visoks, kiekvienas režisierius iš tikrųjų turėjo tik jam būdingą savitą braižą, sutinka pašnekovė. Jono Vaitiekaičio laikais vaidinant daugiau buvo remiamasi mimika, teatras buvo pristatomas kaip ypač rimtas, solidus, kiek paslaptingas reiškiny, sąmoningai buvo formuojamas tam tikras atstumas tarp aktorių ir žiūrovų. Neretai spektakliai buvo sudėtingi, kai kas taip ir likdavo daliai auditorijos nesuprasto, buvo gausiai naudojami vizualiniai simboliai. Janinos Mažeikienės laikotarpiu atsirado daugiau gestų, improvizacijos laisvės, daugiau „demokratijos“ skirstantis vaidmenimis ir įkūnijant savuosius personažus.

Prie J. Vaitiekaičio spektakliai buvo stiliumi vienas į kitą panašesni. J. Mažeikienės režisuojami scenos kūriniai – įvairūs. „Mūsų režisierė labai produktyvi“, – atkreipė dėmesį Nijolė. Anot jos, per metus kolektyvas parodo iki penkių naujų scenos kūrinių. Pradedant Va-

„Žmonės kaip paukščiai“ aktorių komanda su a. a. VKRC direktore G. Sabukiene.

lentino diena, tęsiant Vaikų Velykėlėmis, paskui Helovino švente (Vaiduoklių šventė) ir baigiant Kalėdų kūriniu. Beveik kasmet dienos šviesą išvysta draminė premjera, skirta egzistencinėms, valstybingumo ar istorinėms temoms nagrinėti.

Kartų kaita. Pasak mūsų herojės, prieš gerą dešimtmetį teatras atsinaujino. Pasitraukusius aktorius pakeitė arba kolektyvą papildė buvę kurtieji šokėjai ir imituojamųjų dainų atlikėjai. Tai faktiškai sutapo su J. Mažeikienės atėjimu. Tačiau kai kas, anot pašnekovės, metams bėgant visai nesikeičia. „Mimikos“ kolektyvas – tokia pat draugiška komanda, draugėn susibūrianti ne tik per repeticijas ir pasirodymams, bet ir asmenines šventes švęsti, tiesiog pasidžiaugti vienas kito draugija.

Tabu tema. Koks Nijolei scenos žanras pats artimiausias? Moteris nedvejodama sako: „Linksmieji etiudai.“ Suprask, arčiausiai širdies komiški vaidmenys. O pasiteiravus, ką darytų, jei „Mimikos“ vieną dieną nebeliktų, net susigūžia nuo prastos minties ir gestais rodo: „Ilgam krisčiau į depresiją.“

Mylima žiūrovų ir kolegų. Mūsų herojė vadina teatrą palaima ir sako: neišsivaizduojanti gyvenimo be jo, o N. Karmazienės kolegos ir jos vaidmenų gerbėjai – šiandieninės „Mimikos“ be jos. „Ryški ir talentinga aktorė“, „atsakinga, darbšti, draugiška“, „neatsiejama „Mimikos“ dalis“, „save visą paskyrė teatrui“ – taip apie aktorę kalba žmonės.

Vidaus erdvių pritaikymas kurtiesiems

Pasaulio sveikatos organizacijos duomenimis, beveik 20 procentų žmonių visame pasaulyje turi klausos sutrikimų, tačiau įvairios erdvės iš esmės yra pritaikytos girdintiems žmonėms. **Deaf Architecture Front (DAF)** judėjimo įkūrėjas **Christopher LAING** šiame interviu kalba apie tai, ko reikėtų, kad dizainas būtų labiau pritaikytas klausos negalia turintiems žmonėms.

Odontologijos klinika „Dentista“ Amsterdame.

Kokią įtaką šiuolaikinė kultūra ir tai, kaip šiuo metu mes naudojame vidaus erdves, turi kurčiųjų bendruomenei?

Šiuolaikinės pastatų erdvės yra labai pritaikytos girdintiems žmonėms. Dauguma vidaus aplinkų remiasi garsų suvokimu, kurie suteikia informacijos apie erdvę, kas joje vyksta, kas joje gyvena, kas ateina ir išeina, kaip keičiasi erdvė.

Pavyzdžiui, kampai. Girdintys žmonės, patys to nesuvokdami, nuolat „vertina“ erdvės pokyčius, pavyzdžiui, pagal girdimus žingsnių garsus girdintysis gali numatyti, kad iš už kampo ateina žmogus ir, norėdamas išvengti susidūrimo su juo, atitinkamai sulėtinti savo greitį arba pakeisti kryptį. Ši garsinė informacija nėra prieinama kurtiesiems, todėl jos neturėdami jie gali atsitrękti į žmogų, išsukantį iš už kampo.

Taip pat durys, atsiveriančios į siaurus koridorius, kurtiesiems kelia pavojų atsitrękti į jas veidu. Vėlgi, būtent garsinė informacija gali informuoti girdintį žmogų, kad už durų yra kažkas, kas pasuka rankeną ir jas atidaro. Šias problemas vidaus erdvėse galima būtų spręsti suapvalinant kampus, kad būtų geriau matomas vaizdas, o duris įrengti nišose, kad jos neatsidarytų tiesiai į koridorių.

Erdvėse dažniausiai būna stačiakampiai stalai, kurie nekelia prob-

lemų girdinčių žmonių grupei – jie visi gali savarankiškai bendrauti ir įsitraukti į pokalbį ir nematydami visų už stalo sėdinčiųjų veidų. Kurtiesiems daug tinkamesni yra apvalūs stalai, tuomet jie sėdėdami gali matyti vienas kito veidus, o tai yra labai svarbi bendravimo dalis.

Taip pat aktualu yra priešgaisrinė signalizacija. Kurtieji, norėdami sužinoti, kad reikia evakuotis, pasikliauja aplinkinių žmonių panikos veiksmais. O kas nutinka, jeigu kurčias žmogus yra tualete ir neturi galimybės gauti nei garsinės, nei vaizdinės informacijos apie tai, kas vyksta? Tai kelia nerimą, nes nuolat galvojame, ar neskamba pavojaus signalas. Arba jeigu kurčias žmogus yra lifte ir šis sugenda – kas nutinka, kai kurčias paspaudžia pagalbos mygtuką?

Dar vienas pavyzdys iš mano gyvenimo. Būdami su kurčiais draugais naktiniame klube, visada turime prašyti lempos, kad galėtume matyti vienas kitą ir bendrauti gestų kalba. Kartais baras tokios lempos neduoda ir mes esame priversti naudotis mobiliųjų telefonų apšvietimu, kad galėtume susikalbėti. Tokie dalykai paprasčiausiai neturėtų būti problema ir, jeigu būtų daugiau kurčiųjų architektų – jei architektūra kaip profesija būtų labiau prieinama kurtiesiems – nemačiau, kad taip būtų.

Deaf Architecture Front vykdo kampaniją, kuria siekiama, kad prieinamumo gairės

būtų pritaikytos kurčiųjų bendruomenės poreikiams. Į kokius pagrindinius interjero elementus reikėtų atsižvelgti, kad jie geriau tiktų kurčiųjų bendruomenei?

Kurtiesiems ypač svarbūs vizualiniai elementai, tokie kaip šviesa ir tiesioginis matomumas. O tiems, kurie naudoja klausos aparatus, atviro išplanavimo perpildytos erdvės, kurios nėra pritaikytos akustiniu požiūriu, gali būti „nepakeliamos“. Yra daugybė elementų, į kuriuos girdintys architektai neatsižvelgia, nes jų niekada nebuvo prašyta to daryti. Mano magistro tyrime daugiausia dėmesio buvo skiriama prieinamumo gairėms – iš tikrųjų nėra jokios patikimos informacijos apie kurtiesiems prieinamas erdves ar kurčiųjų bendruomenei svarbios informacijos. Bet koks paminėjimas apie kurtiesiems pritaikytas priemones apsiriboja klausos kilpos įrengimu. O kaip dėl gestų kalbos? Dėl kurčiųjų akių regėjimo linijos? Kur yra schema, nurodanti optimalias gestų kalbos vertėjų išdėstymo vietas? Kas atsitinka, jei sugenda liftas? DAF siekia, kad būtų skiriami didesni ištekliai prieinamumo gairėms ir ypač statybos taisyklėms atnaujinti.

Yra įvairių sprendimų, kurie gali padėti išspręsti kai kuriuos mano minėtus klausimus, ypač susijusius su medžiagomis, vibracija ir matomumu. Svarbu, kad aplinka leistų žmonėms pajusti erdvę, suprasti, kas vyksta aplink juos. Šviesa yra svarbus veiksnys, nes ji leidžia žmonėms matyti, kas vyksta, o ne

pasikliauti garso signalais. Yra išskiriami 5 pagrindiniai principai, svarbūs kurtiesiems: periferiškumas, matomumas (skaidrumas), atspindys, vibracija ir bendras jutiminis pasiekiamumas. Derinant juos kartu, šie elementai sukuria 360 laipsnių erdvės suvokimo pojūtį, lygiavertį girdinčio žmogaus erdvės suvokimui toje pačioje aplinkoje. Šiuos penkis elementus galima laikyti pagrindiniais principais, o jų taikymas gali skirtis priklausomai nuo situacijos ir erdvės. Pavyzdžiui, ligoninėje ar medicinos įstaigoje skaidrumo principo netaikysite, pilnai atverdami erdves, kadangi čia būtinas privatumas. Tačiau apgalvotai panaudojus medžiagas (pavyzdžiui, matinį stiklą) galima sukurti privatumą ir tuo pat metu suteikti galimybę susipažinti su supančia aplinka.

Taip pat verta nepamiršti, kad kurtieji yra įvairūs, jie nėra vienodi. Pavyzdžiui, svarbu pagalvoti apie tai, kaip skirtingi garsai gali paveikti žmonių klausos aparatus ar kochlearinius implantus. Tai priklauso nuo medžiagų ir jų savybių perduodant garsą ir vibraciją. Svarbu sukurti prieinamą erdvę visiems žmonėms, nesvarbu, ar jie kurtieji, ar kurčniairegiai, ar kurtieji ir naudojami negaliojo vežimėliu ir pan.

Iš anglų kalbos vertė **Joana VANAGIENĖ**

Teksto ir nuotraukos šaltinis:

<https://frameweb.com/>

Kalbų savaitė

Vaida ŠARKUVIENĖ

Rugsėjo 25–29 d. Kauno kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centro 5–10 klasių mokiniams surengta integruoto ugdymo Kalbų savaitė. Jos metu ugdytiniai ne tik įgijo naujų žinių apie pasaulio kalbas, bet ir dalyvavo įvairiose akcijose ir renginiuose.

Visą savaitę ateinančius į mokyklą pasitiko 8 klasės mokinių įvairiomis kalbomis užrašyti pasisveikinimai. 9 klasės mokiniai balta kreida ant juodų sienų taip pat įvairiomis pasaulio kalbomis užrašė jiems svarbų žodį „mokytojas“.

Savo žinias apie kalbas mokiniai pasitikrino dalyvaudami Kalbų savaitės viktorinoje, kurią organizavo lietuvių gestų kalbos mokytoja E. Marcinkevičienė, anglų kalbos mokytoja D. Jaškienė ir lietuvių kalbos mokytoja V. Šarkuvienė. Dirbdami grupėse, ugdytiniai atsakinėjo į klausimus, atliko praktines užduotis, ieškojo informacijos internete ir spalvino vėliavas. Savo darbais vėliau papuošė klasių ir kabinetų duris.

Per lietuvių kalbos pamokas mokiniai ne

tik mokėsi apie indoeuropiečių kalbas, kalbėjosi apie gimtosios kalbos svarbą, susipažino su pirmuoju lietuvių kalbos vadovėliu, analizavo, kas yra valstybinė kalba, bet ir lankėsi parodoje „Paliesk lietuvių kalbą rankomis“.

Parodą mokykla pasiskolino iš Lietuvių kalbos instituto. Tam, kad parodoje pamatyta ir perskaityta informacija ilgiau liktų atmintyje, 8–10 klasių mokiniai atliko lietuvių kalbos mokytojos parengtas užduotis.

Smagiausia savaitės veikla – ekskursija į Telšius. Ten mokiniai apžiūrėjo Telšių katedrą, lankėsi Telšių vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijoje (buvusioje Telšių kurčiųjų mokykloje), apžiūrėjo Meškų muziejaus eksponatus.

Sustabdytos Kalbų savaitės akimirkos.

Mokymasis teikti pirmąją pagalbą – per realių situacijų simuliacijas.

Pirmosios pagalbos edukacija

Virginija VOZNIKIENĖ

Didvyriais negimstama, o tam-pama, šią tiesą sau per pirmosios pagalbos mokymus atskleidė Kauno kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centro pradinukai.

Atvykusi į svečius, D&DM direktorė ir edukatorė Daiva Vainauskaitė-Marazienė pasakojo

mokinukams, kad niekada nėra anksti domėtis, kodėl ir kaip plaka žmogaus širdis, kodėl galima užspringti ir ką daryti, kai tavo aplinkoje nutinka nelaimė ir reikalinga skubi pagalba.

Vaikai susipažino su HEIMLICHIO manevru. Peržiūrėjome kelis trumpus filmukus ir dar kartą įsitikinome, jog vos per kelias sekundes žmogų gali ištikti baisi nelaimė. Taigi, labai svarbu, kad ne tik suaugusieji, bet ir vaikai kauptų žinias, kurios gali praversti ateityje.

Gyvenime svarbius įgūdžius formuojame per įgyjamą patirtį, todėl edukatorė Daiva mus supažindino, kaip veikia žmogaus kūnas, kaip jį saugoti ir ką daryti prireikus pagalbos. Mūsų mokinukai per realių situacijų simuliacijas mokėsi būti gelbėtojais. Uždavė viešniai daug klausimų ir net dalijosi savo dar vaikiškomis, bet realiomis gyvenimiškomis patirtimis, kuomet jiems teko suteikti arba gauti pirmąją pagalbą.

Geometrinės figūros visur: klasėje ir kieme.

A. Brejerienės nuotr.

Geometrinės figūros aplink mus

Aušra BREJERIENĖ

Spalio 9–13 d. Kauno kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centro 5–10 klasės mokiniai dalyvavo integracinės STEAM savaitės „Geometrinės figūros aplink mus“ veiklose.

Matematikos pamokose mokiniai prisiminė, kokios yra geometrinės figūros ir kaip apskaičiuoti jų nežinomus dydžius. Lietuvių kalbos pamokose ir tarties užsiėmimuose įtvirtino geometrinų figūrų pavadinimus.

Integruotose informacinių technologijų, matematikos ir anglų kalbos pamokose ugdytiniai piešė plokščias ir sferines geometrinės figūras, jų pavadinimus užrašė lietuvių ir

anglų kalbomis. Geografijos pamokose dėliojo figūras iš gamtinių medžiagų, per istorijos pamokas geometrinų figūrų ieškojo architektūroje.

Žinios apie geometrinės figūras rado prietaikymą net fizinio lavinimo pamokose: jas vaikai naudojo žaisdami sportinius žaidimus. Dailės pamokose mokiniai piešė geometrinų figūrų kompozicijas, iš kurių technologijų pamokose darys vitražus. Popamokiniu laiku geometrinų figūrų paieška peržengė klasių slenkstį, išplito į mokyklos erdves, kiemą.

Integracinės savaitės veiklų rezultatai patikrinti spalio 13 dieną vykusiame konkurse „Geometrinės figūros aplink mus“. Dirbdami grupėse, naudodamiesi įgytomis naujomis žiniomis, mokiniai atsakinėjo į klausimus, atliko kūrybines ir praktines užduotis.

Akiratis

Indeksas 0002
UŽEIKITE, SKAMBINKITE, RAŠYKITE
Šv. Kazimiero g. 3, LT-01303 Vilnius
Telefonas pasiteirauti (8 5) 261 5593
El. p. redakcija@lkd.lt

Redaktorė Nijolė KRASNIAUSKIENĖ
ISSN 1648-5882
Maketavo
Judita ŠPOKAUSKIENĖ

Ofsetinė spauda. 2 sp. l.
Tiražas 600 egz.
Spausdino BĮ UAB „Baltijos kopija“
Kareivių g. 13B LT-09109 Vilnius
Užsakymas 58401

Projektą „Įvairialypė kurčiųjų bendruomenė – stiprios visuomenės dalis“
26 750 eurų suma
remia SRTF.

Rašiniai trumpinami redakcijos nuožiūra. Rankraščiai negražinami, nesaugojami.
Laikraštyje spausdinamų straipsnių bei laiškų autoriai išsako savo, o ne redakcijos nuomonę.